

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гарант освітньої програми

Ірина ДАВИДОВА
«___» _____ 2023 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління економічним розвитком

(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 051 «Економіка»
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: «Економіка підприємства»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна, заочна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

Розробник: Попов О.С., доцент кафедри 601, к.е.н. _____
(прізвище та ініціали, посада, наукова ступінь та вчене звання) (підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (№ 601)

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

Завідувача кафедри д.е.н., професор _____ Д.С. Ревенко
(наукова ступінь та вчене звання) (підпис) (ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

_____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Попов Олександр Сергійович, к.е.н., доцент кафедри 605. Працює в університеті з 2009 року, останніми роками викладає наступні дисципліни:

для бакалаврів:

- економіка підприємства;
- міжнародна економіка;
- брендинг;
- основи економічної теорії;
- розвиток економічного світогляду;
- політична економія;
- комунікації у бізнес-середовищі і персональний

брендинг;

- міжнародна безпека України;

для магістрантів:

- міжнародні стратегії економічного розвитку;
- економіка європейського союзу;
- управління економічним розвитком;
- міжнародна торгівля.

Напрями наукових досліджень: участь України у міжнародних економічних відносинах, методологія оцінювання участі країн у міжнародних економічних відносинах.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр.

Обсяг дисципліни:

5 кредитів ЄКТС (150 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 102 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, заочна, дуальна.

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні роботи, виконання індивідуальної роботи, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – економіка підприємства, обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків, потенціал і розвиток підприємства, економічна діагностика.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – управління потенціалом підприємства, управління стратегічними змінами.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: розвиток у студентів необхідних професійних компетенцій, формування необхідних практичних умінь і навичок, потрібних для ефективного управління економічним розвитком підприємств в умовах високо конкурентної економіки, в тому числі оновлення і розширення теоретичних і практичних знань і навичок в області економічного розвитку суб'єкта господарювання.

Завдання:

- вивчення сутності фінансово-економічного механізму функціонування фірми та базових категорій управління економічним розвитком;
- набуття знань про сукупність методів та показників, що дозволяють приймати обґрунтовані управлінські рішення щодо економічного розвитку підприємства, набуття вмінь використовувати одержані знання у практичній господарській діяльності в Україні.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

1) загальні:

- ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);
- ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);

2) фахові:

- СК2. Здатність до професійної комунікації в сфері економіки іноземною мовою;
- СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку;
- СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси;
- СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання;
- СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень;
- СК9. Здатність застосовувати науковий підхід до формування та виконання ефективних проектів у соціально-економічній сфері;

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- ПРН 2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності;
- ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних

соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень;

- ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів;

- ПРН 12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики;

- ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем;

- ПРН 15. Організувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Загальні поняття

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*

- *Теми практичних занять: ознайомлення з управлінням економічним розвитком.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Поняття прибутку з точки зору економічних і бухгалтерських реалій. Чому фірма бажає максимізувати прибуток. Положення, при яких можливе досягнення такого становища. Рівність граничного доходу і граничних витрат. Економічні рішення фірми з урахуванням реалій ринку (досконала конкуренція, конкуренція диференційованих продуктів, олігополія, монополія, ринки, де панують споживачі (монопсонія і олігопсонія)). Облік еластичності і нееластичності (сила зв'язку попиту і пропозиції).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Фінансово-економічний механізм функціонування фірми

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*

- *Теми практичних занять: Планування показників діяльності фірми.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Фірма: відкрита або закрита система. Фінанси фірми з точки зору відкритості або закритості підприємства в умовах ринкового господарства. Роль дебіторської та кредиторської заборгованостей. Як користуватися тим, що не належить підприємству, і не використовувати те, що належить підприємству. Роль часу в функціонуванні економічного механізму підприємства. Можливість використання часу для підвищення економічної ефективності функціонування фірми.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Базові категорії управління економічним розвитком

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*

- *Теми практичних занять: використання показників ефективності інвестицій.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Постулати правильного розрахунку базових категорій управління економічним розвитком. Прямий і зворотний способи розрахунку доданої вартості. Економічний зміст поняття "додана вартість" з точки зору реалій економічної теорії (співвіднесення витрат і результату, виручки і витрат). Брутто-результат експлуатації: економічний зміст і розрахунок. Нетто-результат експлуатації: економічний зміст і розрахунок. Економічна рентабельність активів (відмінність від рентабельності виробництва і рентабельності продукції). Комерційна маржа і коефіцієнт трансформації, їх значення для підприємства: гіпотетичний варіант проведення фінансового аналізу і роль в прийнятті фінансових рішень в фірмі. Формула Дюпона.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Ефект фінансового важеля

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*

- *Теми практичних занять: планування діяльності фірми з використанням фінансового важеля.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Ефект фінансового важеля. Можливість отримання, економічні механізми, що лежать в основі. Коректність розрахунку в сучасних умовах. Ефект фінансового важеля. Два варіанти розрахунку ефекту фінансового важеля, визначення середньої розрахункової ставки відсотка в умовах інфляції. Диференціал, плече фінансового важеля (економічний сенс і практичне значення). Роль кредиторської заборгованості в розрахунку умов конкретного залучення кредиту (короткостроковий і довгостроковий періоди).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора дозволяється проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – до 10 годин.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовний модуль 2.

Тема 5. Ефект впливу операційного важеля

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*

- *Теми практичних занять: планування діяльності фірми з використанням операційного важеля.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Регулювання маси і динаміки прибутку: другий варіант розрахунку за допомогою співвіднесення виручки з загальними (постійними і змінними) витратами. Ефект впливу операційного (виробничого) важеля. Поріг рентабельності і запас фінансової міцності (економічна інтерпретація). Запас фінансової міцності при випуску декількох видів продукції. Життєвий цикл товару та економічні рішення на рівні фірми. Умови припинення виробництва фірмою. Операційний важіль і ризик, пов'язаний з виробничою діяльністю підприємства.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Сполучений ефект фінансового та операційного важелів

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3 години.*

- *Теми практичних занять: планування діяльності фірми з використанням сполученого ефекту важеля.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Фінансовий ризик, підприємницький, виробничий, ризик, пов'язаний з діяльністю фірми. Рівень сполученого ефекту фінансового та операційного важелів. Сукупний ризик, пов'язаний з фірмою. Види ризику, способи визначення ризику. Управління ризиком економічними і фінансовими методами. Взаємовідносини власників і менеджерів. Ризик, що виникає від діяльності власників. Економічні, фінансові та інші способи мінімізації ризику, пов'язаного з акціонерами. Чистий прибуток на акцію.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 7. Раціональна структура засобів підприємства

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Теми практичних занять: формування раціональної структури засобів підприємства.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Раціональна структура засобів підприємства (політика раціонального запозичення коштів). Власні і позикові кошти в діяльності фірми. Рамки і обмеження для підприємства. Що ефективніше – працювати тільки на свої кошти або використовувати з розумом чужі. Способи зовнішнього фінансування фірми, їх ефективність і доступність для підприємства. Правила використання позикових коштів. Допустима міра залучення зовнішніх джерел фінансування (короткостроковий і довгостроковий періоди). Граничне значення нетто-результату експлуатації інвестицій і його роль при прийнятті фінансових рішень про джерела коштів фірми. Роль економічних і неекономічних чинників при остаточному вирішенні питання (розмір, організаційна форма, темпи зростання та інше).

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 8. Політика розподілу прибутку

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Теми практичних занять: використання показників прибутковості, прибутку на акцію.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

- Політика розподілу прибутку. Інша сторона проблеми взаємовідносин акціонерів-власників і менеджерів. Що слід віддати перевагу: розвиток або високий прибуток. Внутрішні темпи зростання фірми і чистий прибуток на акцію в майбутньому періоді в якості можливих способів впливу на акціонерів. Визначення оптимального значення норми розподілу прибутку. Грань між прибутком і витратами (загальними і чистими) з точки зору акціонерів і менеджерів

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 9. Інвестиційна політика. Вибір інвестиційного проекту

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Теми практичних занять: аналіз окупності інвестиційного проекту.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Інвестиції – основа життєвого циклу підприємства. Сукупність довгострокових і короткострокових процесів в діяльності фірми. Самостійне значення часу і можливість його свідомого використання для коригування циклу підприємства. вимоги до інвестиційного проекту. Дезінвестиції як саме руйнівну дію в житті фірми. Можливості та здібності фірми адаптуватися до макроекономічних реалій за допомогою реалізації інвестиційних проектів. Різні ринкові умови на макро- і мезорівнях при прийнятті інвестиційних рішень. Багатоваріантність інвестиційних рішень в умовах існування різних сфер застосування капіталів. Підприємницькі і спекулятивні вкладення. Ризикованість інвестиційних проектів. Тимчасова вартість грошей (дисконтування). Основні методи вибору інвестиційного проекту. Рейтинг можливих проектів.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 10. Тактика управління економічним розвитком

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Теми практичних занять: використання операційного аналізу.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Управління економічним розвитком в короткостроковому періоді. Цінова політика фірми. Комплексне управління поточними активами і поточними пасивами. Фінансово-експлуатаційні потреби, їх роль в управлінні поточними активами і пасивами. Способи прискорення оборотності активів і пасивів. Правило дорогої покупки і дешевого продажу. Інші (не пов'язані з підприємницькою та продуктивною діяльністю фірми) способи зниження фінансово-експлуатаційних потреб і прискорення оборотності короткострокових активів і пасивів. Політика управління поточними активами. Політика управління поточними пасивами. Політика комплексного управління поточними активами і поточними пасивами (економічний сенс, рамки і межі використання). Матриця комплексного управління поточними активами і поточними пасивами.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 11. Поєднання стратегії і тактики управління економічним розвитком

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Теми практичних занять: прийняття коротко- та довгострокових економічних рішень.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Перехід від стратегічних цілей до тактичних. Дві "ланцюжка" такого переходу. Інвестиції, структура коштів підприємства в короткостроковому періоді. Інвестиції і стрибок постійних витрат, а також їх вплив на величину фінансово-експлуатаційних потреб підприємства і економічну рентабельність активів. Фінансова стійкість підприємства та форми її прояву. Основні балансові пропорції, їх економічна інтерпретація. Аналіз

фінансово-господарського становища підприємства за допомогою різних показників (коефіцієнтів), їх економічний зміст і оптимальні значення.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 12. Матриця фінансових стратегій фірми

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

- *Теми практичних занять: використання матриці фінансових стратегій.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): електронно-обчислювальне обладнання для перегляду сторінок у мережі Internet, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекцій та практичних занять.*

- *Анотація:*

Матриця фінансових стратегій фірми. Результати фінансової та господарської діяльності фірми (економічний і фінансовий сенс). Рамки результату фінансово-господарської діяльності фірми та їх економічна інтерпретація. Види фінансових стратегій фірми (по матриці фінансових стратегій). Види фінансової стратегії, пов'язані зі споживанням ліквідних коштів і зі створенням ліквідних коштів фірмою.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 6 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора дозволяється проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – до 10 годин.*

Підготовка до модульного контролю.

Індивідуальне завдання

- *Форма занять: написання та здавання контрольної роботи.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години.*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – до 10 годин.*

Робота з літературою та іншими джерелами інформації. Оформлення контрольної роботи згідно до вимог.

5. Індивідуальні завдання

Написання контрольної роботи з актуального питання управління економічним розвитком на англійській мові за затвердженою лектором тематикою.

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні; пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, частково-пошукові; перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок, усного викладу знань, закріплення навчального матеріалу, самостійної роботи з осмислення й засвоєння нового матеріалу.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на практичних заняттях	0...4	5	0...20
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Змістовний модуль 2			
Робота на практичних заняттях	0...4	5	0...20
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Виконання і захист РР	0...20	1	0...20
Усього за семестр			0...100

Іспит проводиться у вигляді тестування, яке містить 50 питань закритого типу. Розрахунок підсумкового балу здійснюється за формулою: $35+N*1,3$, де N – кількість правильних відповідей. Результат округляється до найближчого цілого.

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою (іспит)
90 – 100	Відмінно
75 – 89	Добре
60 – 74	Задовільно
0 – 59	Незадовільно

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Достатньо знати основні категорії та методи дослідження управління економічним розвитком підприємства (результати інвестування, рентабельність, фінансовий та операційний важелі). Відпрацювати та захистити всі практичні роботи. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь які питання щодо теорії та практики управління економічним розвитком підприємства. Здати індивідуальну роботу за затвердженою лектором тематикою. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач, або використовується процедура, визначена у Положенні про академічну доброчесність.

10. Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

11. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

1. Економіка підприємства : навч. посіб. / О. С. Попов, В. В. Лебедченко, З. В. Каменева, С. В. Косенко ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т". - Х. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2013. - 176 с.
2. Економіка і організація інноваційної діяльності підприємства : навч. посіб. / Д. Д. Узун, Ю. О. Узун ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Харків. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т", 2010. - 123 с.
3. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / Н. Е. Хомякова. - Х. - Нац. аерокосмічний ун-т "ХАІ", 2009. - 72 с.
4. Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=5782>

12. Рекомендована література

Базова

1. Економіка підприємства : навч. посіб. / Є. М. Ігнатова, О. С. Попов, І. В. Беднов ; М-во освіти і науки України, Харк. ін-т упр. - Х. - Слово, 2014. - 292 с.
2. Фінансовий менеджмент : навч. посіб.: гриф МОН України / І. О. Школьник, І. М. Боярко, Б. І. Сюркало. - Суми. - Університетська книга, 2009. - 301 с.
3. Фінансовий менеджмент : підруч. для студентів вищ. навч. закл. : гриф МОН України / В. П. Мартиненко, Н. І. Климаш, К. В. Багацька, І. В. Дем'яненко ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т харч. технологій ; за заг. ред. Т. А. Говорушко. - Львів. - Магнолія, 2018. - 344 с.
4. Економіка підприємства : навч. посіб.: гриф МОН України / В. І. Мацибора, В. К. Збарський, Т. В. Мацибора. - К. - Каравела, 2008. - 312 с.

Допоміжна

1. Економіка підприємства : навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни / М. В. Афанасьєв, А. Б. Гончаров ; под ред. М.В. Афанасьєва. - Х. - ІНЖЕК, 2003. - 410 с.
2. Економіка підприємства : навч. посіб.: гриф МОН України / Т. П. Макаровська, Н. М. Бондар ; МАУП. - К. - МАУП, 2003. - 304 с.

3. Економіка підприємства : навч. посіб: гриф МОН України / Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева. - Суми. - Університетська книга, 2003. - 412 с.
4. Економіка підприємства : навч. посіб.: гриф МОН України / Л. Г. Мельник, О. І. Карінцева. - Суми. - Університетська книга, 2004. - 412 с.
5. Економіка підприємства : вступ до фаху: навч. посіб. : гриф МОН України / А. І. Бабушкін ; М-во освіти і науки України, Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т". - Х. - Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харк. авіац. ін-т", 2001. - 144 с.
6. Економіка підприємства : навч. посіб. для студентів вузів : гриф МОН України / І. М. Бойчик. - К. - Атіка, 2004. - 480 с.
7. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / А. Б. Гончаров ; М-во освіти і науки України, Харк. держ. екон. ун-т. - Х. - ВД "ІНЖЕК", 2004. - 240 с.
8. Фінансовий менеджмент : навч. посіб.: гриф МОН України / Г. Г. Кірейцев . - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. - ЦУЛ, 2002. - 496 с.
9. Фінансовий менеджмент : підручник : гриф МОН України / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна ; Дніпропетровський ун-т економіки та права. - К. - Центр навчальної літератури, 2006. - 520 с.